

РОЛЬ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСАХ

Успішне функціонування національної економіки у світовому економічному просторі передбачає її інтеграцію в систему міжнародних фінансів і всебічне використання переваг такої інтеграції. Однією з особливостей процесів глобалізації, інтернаціоналізації та транснаціоналізації системи міжнародних фінансів на сучасному етапі розвитку є постійне зростання обсягів прямих іноземних інвестицій, поява нових якісних характеристик їхнього руху. Сучасні міжнародні фінанси ґрунтуються на певних стандартах, у тому числі й певних шляхів та правил залучення і освоєння іноземних інвестицій. Слід зауважити, що прямі іноземні інвестиції є не тільки засобом зовнішнього джерела фінансування інвестиційних проектів чи сучасних технологій або передового управлінського досвіду, а й фактором забезпечення конкурентоспроможності на світовому ринку та економічного зростання національної економіки.

Міжнародні фінанси як економічна категорія трактується як сукупність відносин зі створення і використання грошових коштів, необхідних для здійснення зовнішньоекономічної діяльності економічними суб'єктами різних рівнів. Загальна система таких відносин включає декілька сфер (міжнародні розрахунки та їх баланси, оподаткування в галузі зовнішньоекономічної діяльності, валютні системи, світовий фінансовий ринок, вивіз капіталу та іноземні інвестиції), через механізм функціонування яких відбувається розподіл і перерозподіл світового продукту, що визначається об'єктивними закономірностями прибутковості капіталу, невизначеності і ризиків, пропорційності розвитку [6]. Важливими каналами руху фінансових потоків у світовій економічній системі є іноземні інвестиції. Згідно Закону України «Про режим іноземного інвестування» «іноземні інвестиції – цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту» [3].

Експерти Міжнародного валютного фонду (МВФ) та організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) визначають іноземні інвестиції прямими, якщо вони здійснюються за межами національних кордонів з метою розширення виробництва товарів і послуг, закупівлі товарів для імпорту в країну базування або експорту в треті країни. При цьому інвесторові належить управлінський контроль над підприємствами, а інвестиції перебувають у формі акціонерного капіталу і коротко- та довгострокових міжфірмових позик [2]. До прямих іноземних інвестицій відносяться первинні вкладення і реінвестиції, тобто частка доходу об'єкта інвестування, яка не розподіляється, а також внутрішньокорпоративні перекази капіталу у формі кредитів і позик між прямим інвестором і філіями, дочірніми та асоційованими компаніями. Кількісним критерієм розмежування прямих і портфельних інвестицій вважається 10 % об'єкта інвестування. Проте прямою може бути інвестиція з меншою часткою участі, але яка забезпечує участь в прийнятті управлінських рішень інвестором. Інвестиція не вважатиметься прямою, якщо інвестор не має контролю над об'єктом інвестування, навіть якщо його складає понад 10%.

У цілому міжнародні інвестиції мають різну інвестиційну природу і цільову орієнтацію, різні види і форми, величину, терміни і джерела [1]. На масштаби, динаміку та результативність міжнародної інвестиційної діяльності впливає сукупність взаємопов'язаних факторів, під впливом яких формується орієнтація країн базування та приймаючих. У країнах базування (переважно промислово розвинуті країни) вирішальним макроекономічним фактором регулювання експорту прямих інвестицій є балансу ввозу і вивозу інвестицій. Розрізняють такі групи країн: переважно експортери капіталу (Японія); ті, що зберігають

приблизну рівновагу експорту та імпорту капіталу (Німеччина, Франція); 3) нетто-імпортери (Ірландія, Португалія, Іспанія, Туреччина, США). Останнім часом великими експортерами капіталу стали Південна Корея, Тайвань, Китай, країни Близького Сходу. Характерно, що на сьогодні набуває поширення експорт капіталу в промислово розвинуті країни (наприклад, Тайвань близько 60% інвестицій експортує у США) [2]. Для економічної системи приймаючої країни прямі іноземні інвестиції мають більше значення порівняно з кредитами або іншими формами руху міжнародного капіталу. Так, за прямого іноземного інвестування інвестор безпосередньо зацікавлений у ефективній реалізації своїх інвестиційних проєктів, оскільки віддача від інвестицій становить його прибуток. Часто це супроводжується отриманням нової технології, допомоги в організації виробництва та збуту продукції та іншими економічними і соціальними ефектами.

Отже, характерною ознакою прямих іноземних інвестицій є їх безпосередня участь у підприємницькій діяльності, а саме у виробництві товарів і послуг та їх переміщенні між країнами [1].

Інвестиційноінноваційна безпека – це стан економічного середовища у державі, що стимулює вітчизняних та іноземних інвесторів вкладати кошти у розширення виробництва в країні, сприяє розвитку високотехнологічного виробництва, інтеграції науково-дослідної та виробничої сфери з метою зростання ефективності, поглиблення спеціалізації національної економіки на створенні продукції з високою часткою доданої вартості [2].

Механізм інвестиційної безпеки будується на координації економічних інтересів з метою досягнення цілей національної економічної безпеки. Такий механізм є динамічною системою економічних взаємозв'язків з елементами стихійного і керованого, формального і неформального, об'єктивного і суб'єктивного. Конкретні організаційно-економічні форми реалізації такого механізму визначаються співвідношенням ринкового і державного секторів, методів державного і ринкового впливу. Основними заходами щодо підвищення рівня інвестиційної безпеки є подальше проведення структурних реформ з метою посилення довіри іноземних інвесторів до України; стабілізація показників макроекономічного розвитку для збільшення обсягів інвестиційних ресурсів; стимулювання вкладень у стратегічно важливі для держави галузі економіки; впровадження ефективної системи надання податкових пільг для інвесторів, стабілізація політичної ситуації в країні.

На сучасному етапі розвитку системи міжнародних фінансів і економічних відносин в цілому особливо важливу роль відіграють транснаціональні компанії. Причому переважна частина прямих іноземних інвестицій вкладається і контролюється саме такими компаніями, що зумовлено лібералізацією регулювання прямих іноземних інвестицій в більшості країн світу в межах загальної тенденції політики заохочення розвитку ринкових відносин. На ринку України представлені такі транснаціональні корпорації, як Coca-Cola, Samsung, Toyota, Nestle, Nokia, Metro Cash&Carry, Hewlett-Packard, British American Tobacco, а також потужні виробничі FMCGкомпанії, що виробляють товари щоденного попиту (продукти харчування, напої, косметика, побутову хімію). Coca Cola, Volkswagen, Panasonic, Sony та деякі інші виходили на український ринок з початковими інвестиціями, але більшість цих корпорацій уклали угоди злиття та поглинання. У сучасній нестабільній соціально-економічній ситуації такі процеси зменшують уразливість підприємств і сприяють реорганізації та модернізації виробництва, підвищенню конкурентоспроможності, збільшенню зайнятості [1].

Список використаних джерел

1. Воскобоева О.В., Ромащенко О.С. Транснаціональні корпорації в умовах глобалізації економіки України. Бізнес-інформ. 2021. № 1. С. 21 – 27.
2. Д'якова І.І., Журава Ф.О., Макаренко М.І. Міжнародні фінанси. Київ : КНЕУ, 2013. 548 с.
3. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 03.04.2021).